

Afrikas udvikling
En historie om de politiske ideers magt

Martin Paldam

Økonomisk Institut, Århus Universitet

Om mig: <http://www.martin.paldam.dk>

Udviklingen på det fattigste kontinent

PS: Dansk hjælp mere og mere koncentreret om Afrika

Tal for indkomst: Målt som logaritmen til BNP pr indbygger i PPP-priser

Hvorfor **PPP priser**? Priser, der korrigerer for købekraft: over tid og mellem lande. Store forskelle: Tag til Indien: købekraft op 3-4 gange. Tag til Svejts: Købekraft ned med 50%.

Stort projekt: Penn World Tables og Maddison

Hvorfor **logaritmen**: Relative forskelle er de vigtige
1 logaritmisk point er 2,7 gange. 100 gange er 4,6 lp

Sub Sahara Afrika har 48 lande
Ej data: Eritrea. Udeladt: Syd Afrika,
Mauritius, Seychelles.

Vi ser på de andre 44: 1950 til 2008 + til 2010

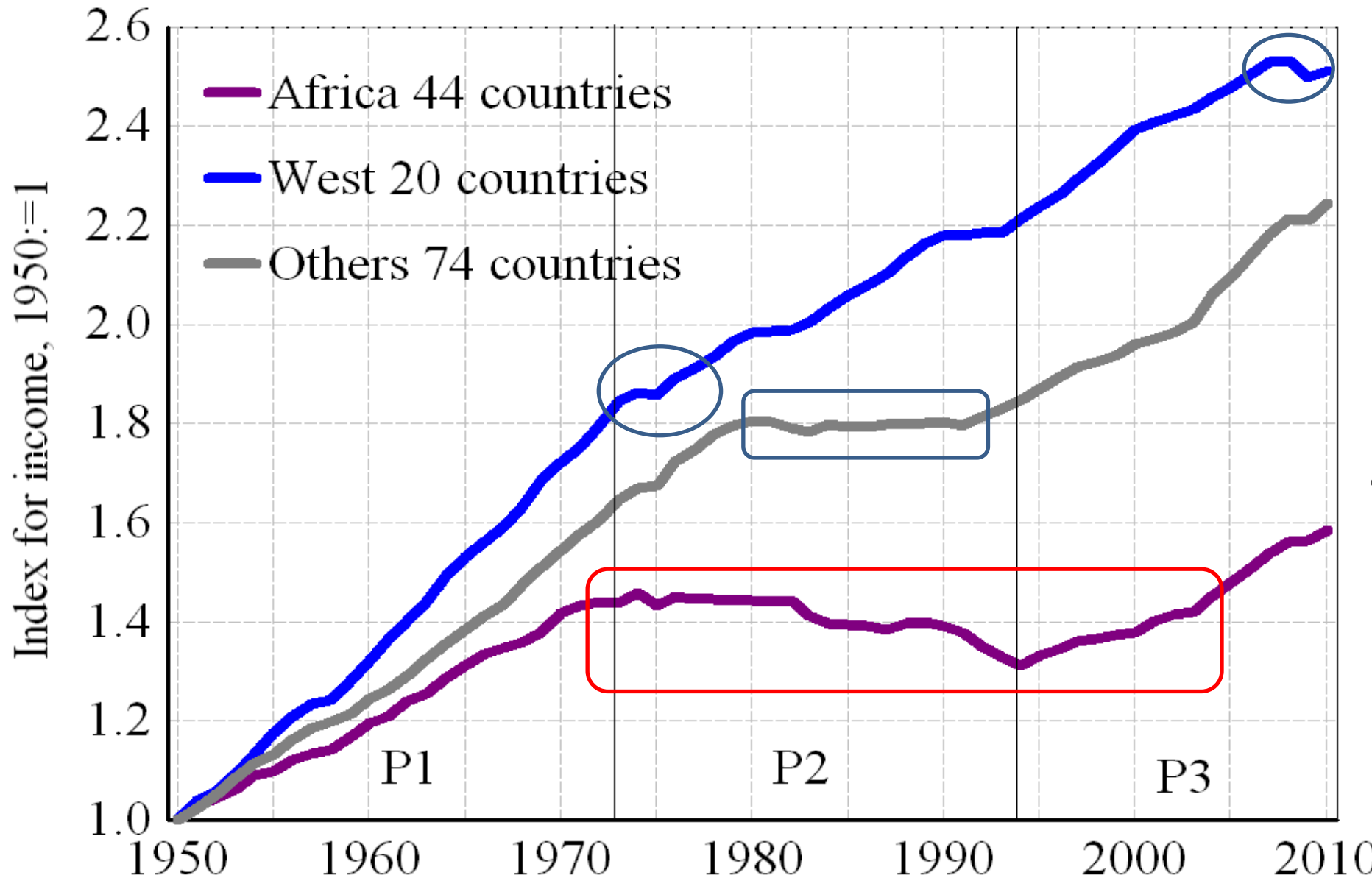
Maddisons data + 10 politisk-økonomiske indeks for:
institutioner, politikker, krige, regeringsførelse, hjælp etc.
De færrest indeks dækker alle lande og hele perioden

Det store billede af
institutioner, udviklings-strategier og hjælp
Hvad giver vækst?

To ideer:

- **1.** De 44 lande har så meget fælles baggrund, at det muligt at sammenligne! Forsigtigt kun store træk.
- **2.** Når vi ser på alle 44 lande er de fælles træk klare. Smider vi viden væk eller koncentrerer vi den?
- Pointen: Der viser sig et klart mønster!
Billede 1: Udviklingsmønstret.
- OBS: Indeks med 1 i 1950
PS: Kun 6-7 afrikanske lande uden det viste mønster!

De 44 lande i sammenligning med resten af verden.
De sidste 2 år fra andre kilder – ikke helt konsistent

Kriserne:

- Olie krisen 1973 oktober (vækst ned med $\frac{1}{2}$ %)
- Bank og gældskrisen 2008 sommer (4 år men)
- Den Latinamerikanske gældskrise august 1982 bredte sig hurtigt. Det spildte årti:
- Den afrikanske væksttragedie: 1972-1994 (22 år) negativ vækst. Indhenter 1972 i 2005 (33 år)

Udviklingen 1950-2010

Lande Gruppe	Vækst i lp	Antal gange	Vækst	Pr år
Afrika	0,6	1,8	80 %	1 %
Andre	1,2	3,3	230 %	2 %
Vesten	1,5	4,5	350 %	2,5 %

PS: forskellen i niveau:

Andre-Vest 2-5 gange

Afrika-Vest 60-100 gange

To historier om Afrika

- Den lave vækst på langt sigt: Kun 1 % pa i sidste 62 år
- Det store Z
  - Periode 1: 1950 (før) til 1972: Pæn vækst
  - Periode 2: 1972 til 1994: **Væksttragedien**
  - Periode 3: fra 1994: Pæn vækst
- Litteraturen: Er koncentreret om væksttragedien
P2 der er den værste udviklingshistorie siden 1945.
- PS: For at forklare det store Z kræves variable, der svinger som Z!

Gennemsnitlig vækst 1950-2008

Gruppe	Vækst	De tre perioder			Ændring	
		P1	P2	P3	$\Delta P2$	$\Delta P2$
Antal år	58	22	22	14+		
Afrika	1.16	2.14	-0.30	1.77	-2.44	2.07
Vest	2.71	3.72	1.90	2.35	-1.82	0.46

Først ser vi på lavvækst generelt. Kan vi forklare at Afrika i snit de sidste 62 år vokser med kun 1% ?
To forklaringer – ikke gode:

- (1) Ikke kommet i gang.

PS Europa før 1800: 0,1 % vækst pr år

Kina før 1960/80: nulvækst i 500 år

Indien samme historie med 10 års forsinkelse

- Men Afrika var jo kommet i gang i P1!
2,1 % på over mindst 22 år er en pæn start!

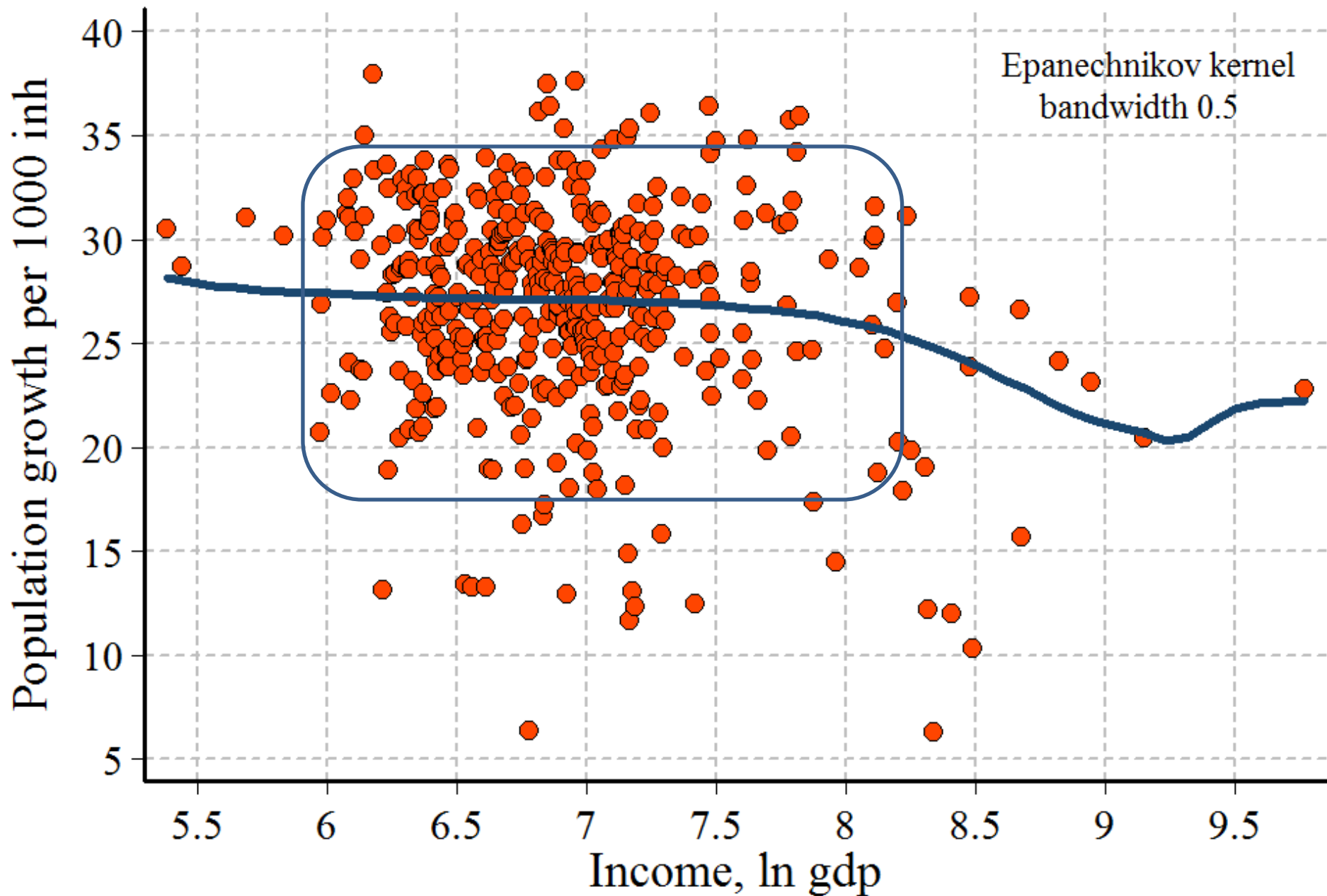
- (2) Lavvækstfælde

Malthus eller Solows model. Vi ser på Malthus' fælde

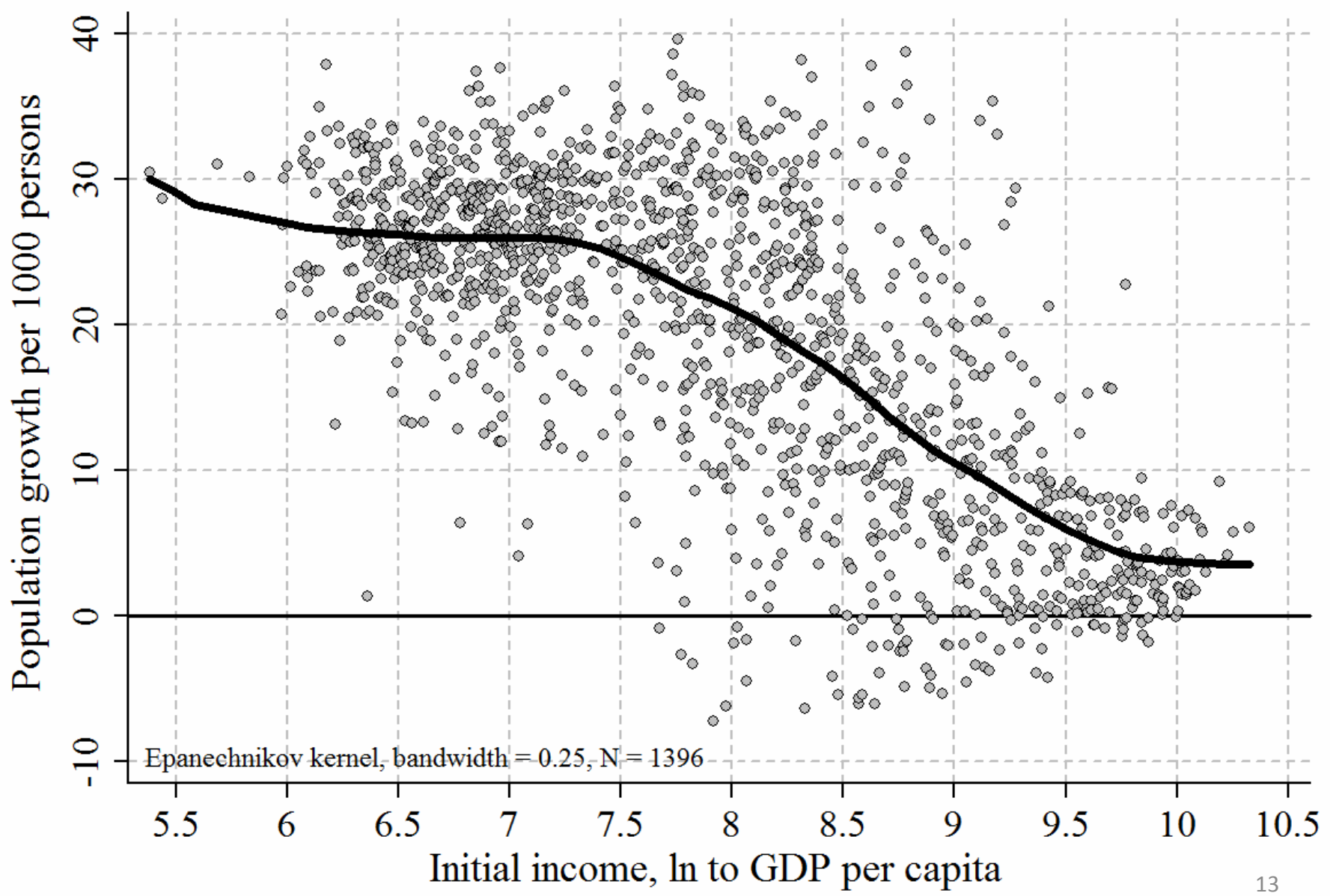
Malthus model (1801). I dag Romklubben, mmf

- Når fattige lande vokser så kommer befolkningen til at vokse så meget at det 'spiser' væksten og indkomsten er konstant. Dvs. væksten til 1972 → større bef vækst
- Pro argument: Afrikas befolkning vokser meget stærkt.
- **En eftervisning:** Se på sammenhængen mellem indkomst (fra tidligere vækst) og befolkningsvækst:
Malthus forudså: positiv hældning $Y \rightarrow \text{pop}\uparrow$

Malthus? Alle 5-års gennemsnit og gnn-kurve

For alle lande: Afrika skiller sig kun ud ved fattigdom

Malthus: 1800. En helt anden situation!

- Vækstrater 1700-1820 for 12 vestlige lande
- Årlige vækstrater for bnp var på 0.12 ± 0.05 og for befolkningen på 0.45 ± 0.11
- Det var derfor rimeligt at diskuterede om små ændringer i indkomsten kunne modvirkes af modsvarende ændringer in folketallet.

Næste trin: Er det nogle særlige lande? Se på de værste:
Der er 8 lande uden vækst siden 1950 og 4 næsten uden

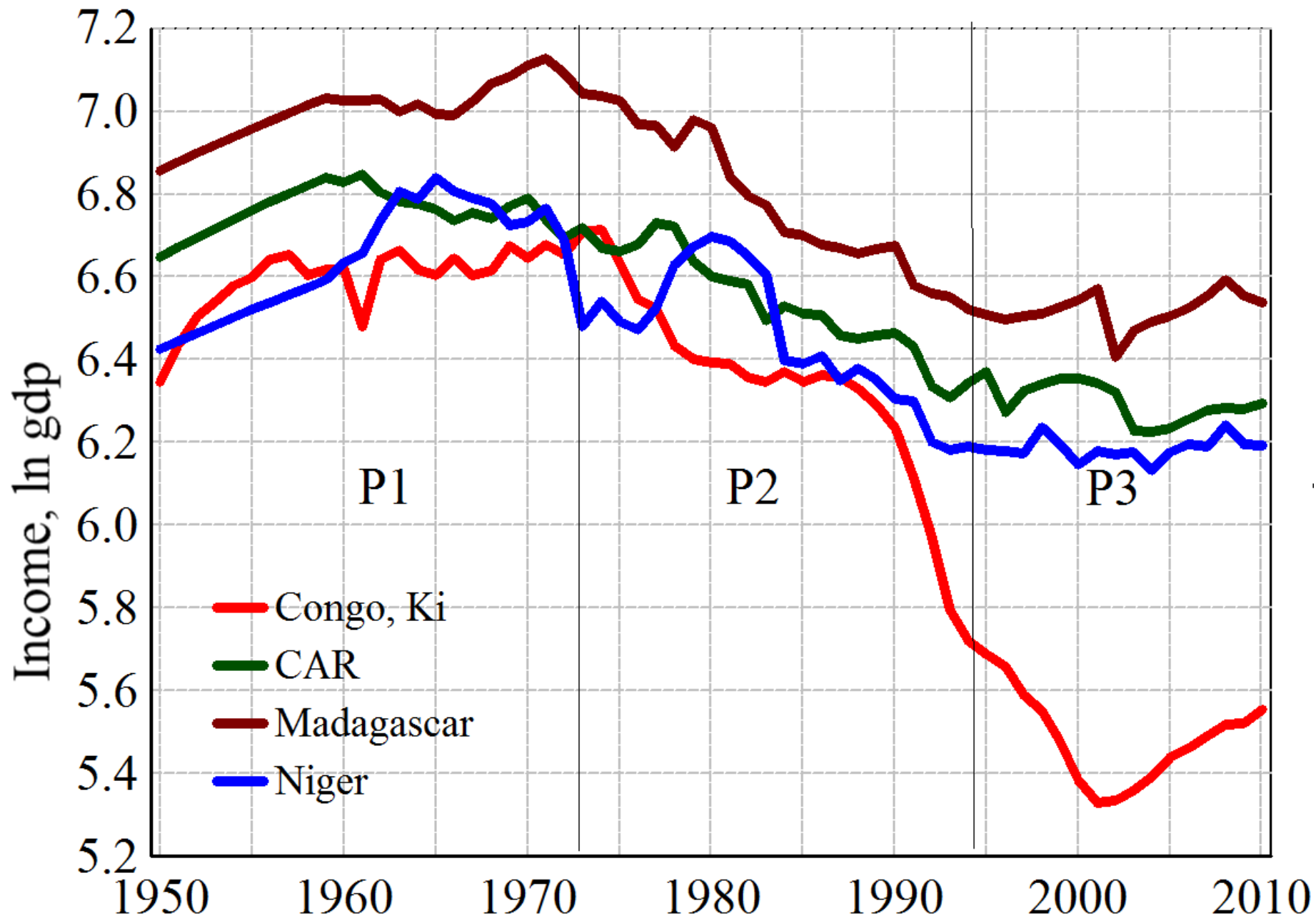
- I verden 16 af 210 lande har negativ vækst siden 1950
– heraf er halvdelen i Afrika plus Haiti
- Er der en særlig skæv vækstvej som nogle lande kan
komme ind i? og ikke ud af?

De værste lande i Afrika: 1950-2008

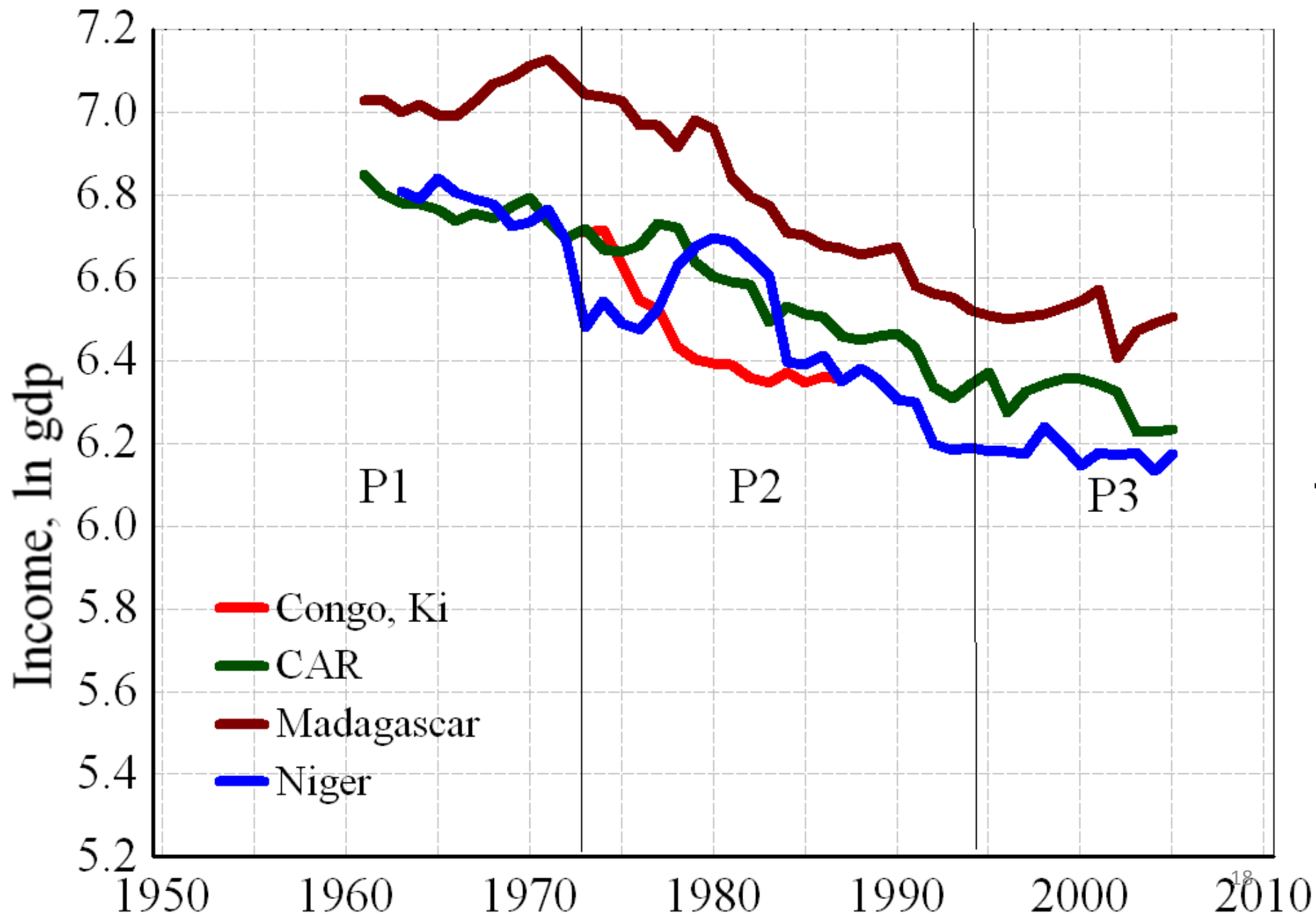
	Land	Vækst	Bedste år	Siden da	
1	Congo, Ki	-1.4 %	1974	34 år	-3.5 %
2	CAR	-0.6 %	1961	47 år	-1.2 %
3	Liberia	-0.5 %	1972	36 år	-1.8 %
4	Madagascar	-0.5 %	1971	37 år	-1.2 %
5	Niger	-0.3 %	1965	43 år	-1.4 %
6	Djibouti	-0.3 %	1973	35 år	-1.4 %
7	Somalia	-0.1 %	1977	31 år	-1.2 %
8	Comoro Islands	-0.0 %	1971	37 år	-1.7 %
9	Sierra Leone	0.1 %	1981	27 år	-1.9 %
10	Côte d'Ivoire	0.1 %	1980	28 år	-2.2 %
11	Togo	0.1 %	1979	29 år	-2.3 %
12	Zimbabwe	0.2 %	1973	35 år	-1.7 %

De fire værste: En negativ vækstvej?

Perioder med faldende indkomst:

Nu til forklaringer på det store Z. Jeg har fundet 9 ofte i flere varianter i litteraturen om væksttragedien

(1) Hjælpen: for meget eller for lidt?

Tre tids in-variant (ikke lovende)

(2) Dårlig geografi: indland, varmt, tørt, sygdomme

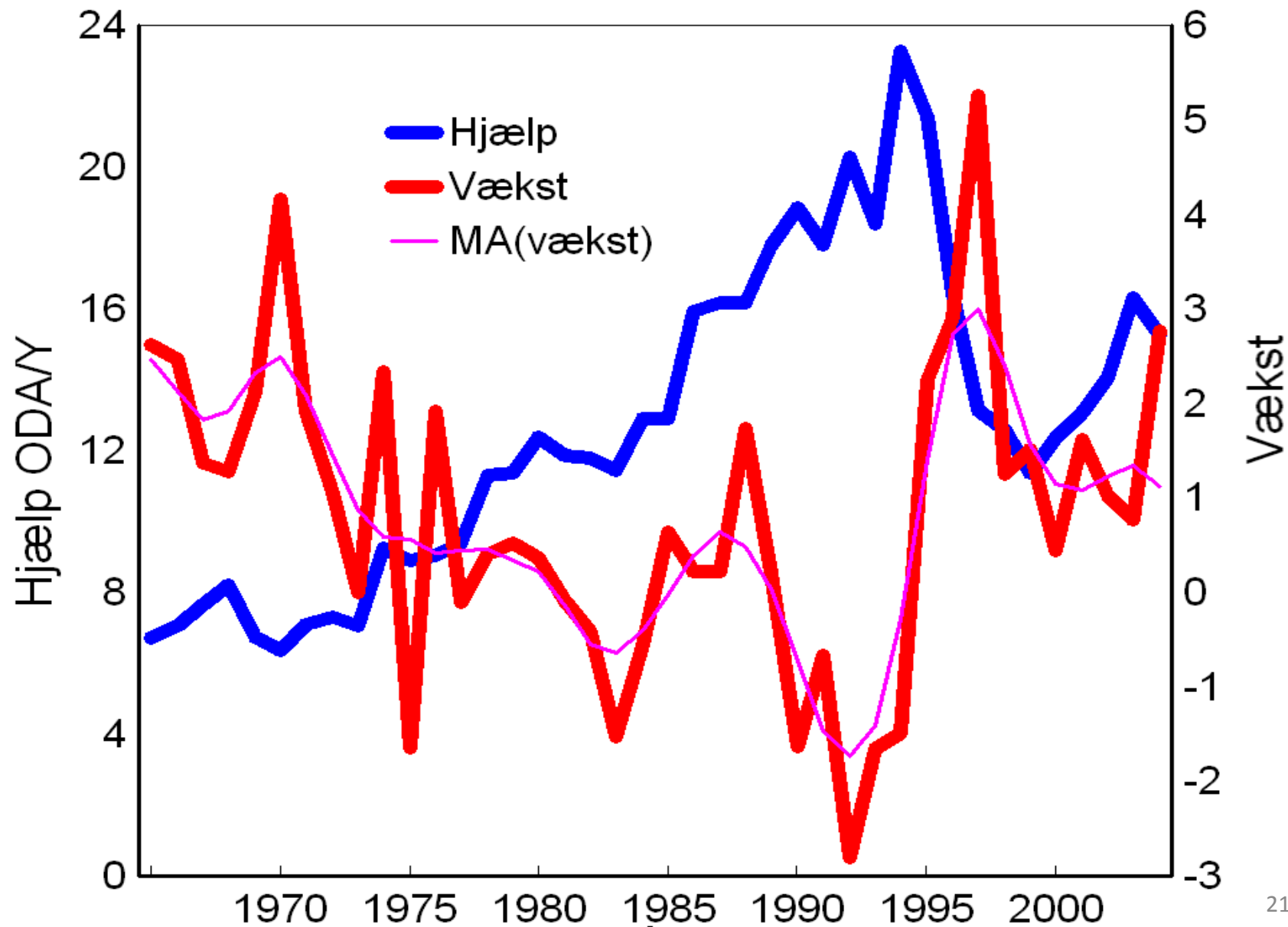
(3) Dårlig historie: Slavehandel og imperialismen

(4) Stammestrukturen: Meget splittede lande

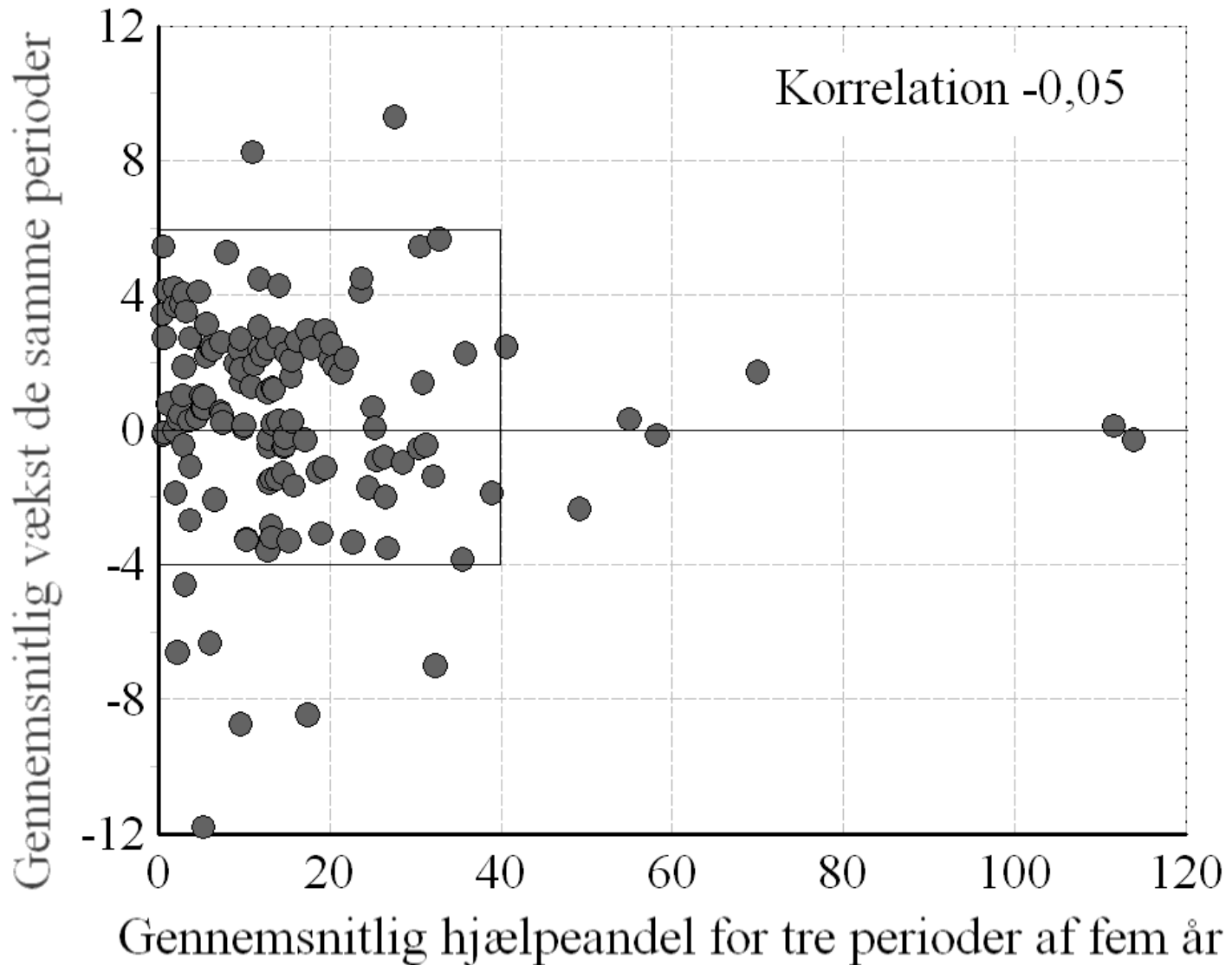
Fire tids-variante. De to første kan skyldes (4)

- (5) Mange borgerkrige/krige
- (6) Dårlig regeringsførelse
- (7) Gæld
- (8) Råvarepriser
- (9) Dårlig udviklingsstrategi

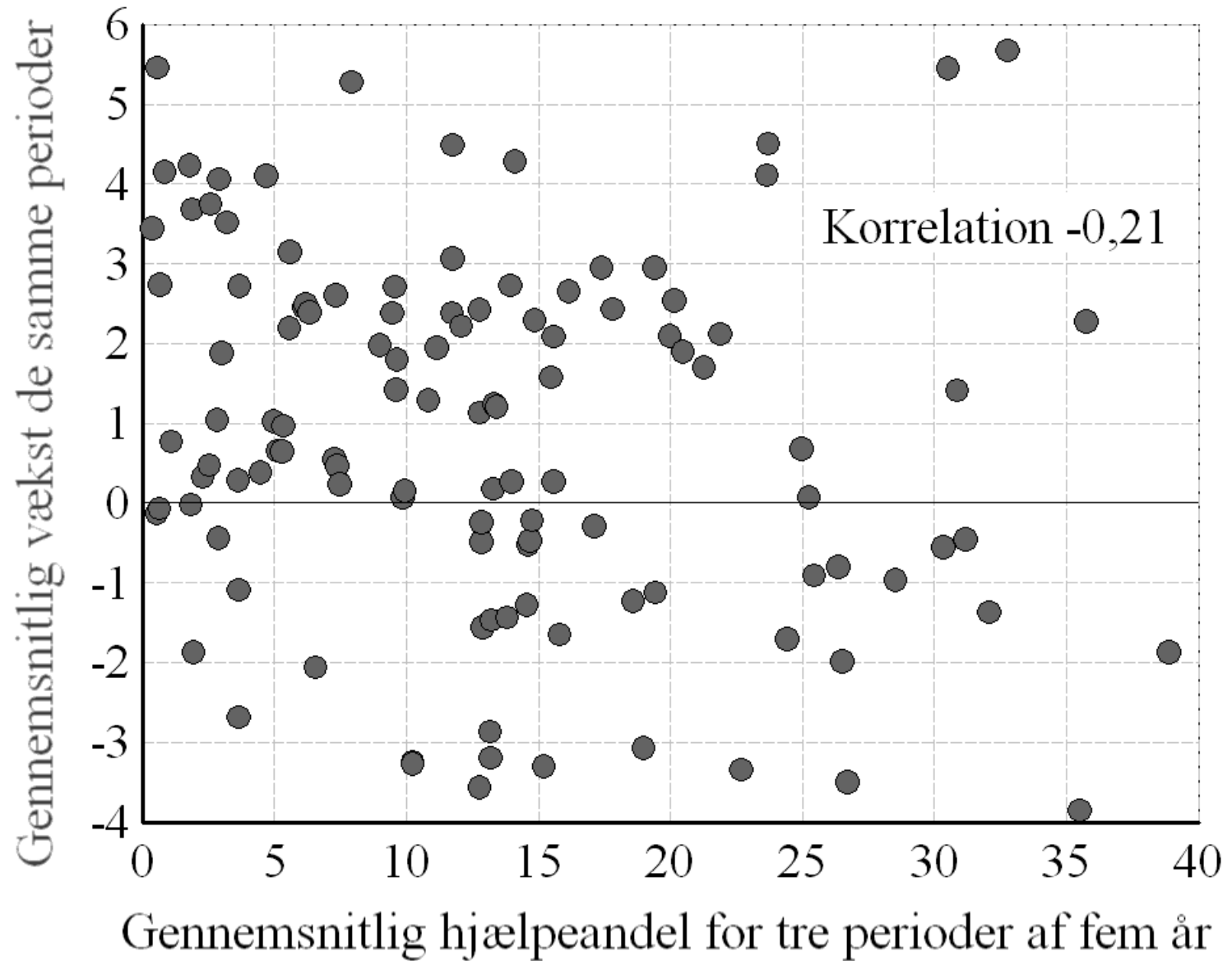
Hjælpen: Easterly-kurverne: Kan hjælp forklare vækst

De enkelte lande: Tal for 1990-95, 1995-00 og 2000-05

Boksen

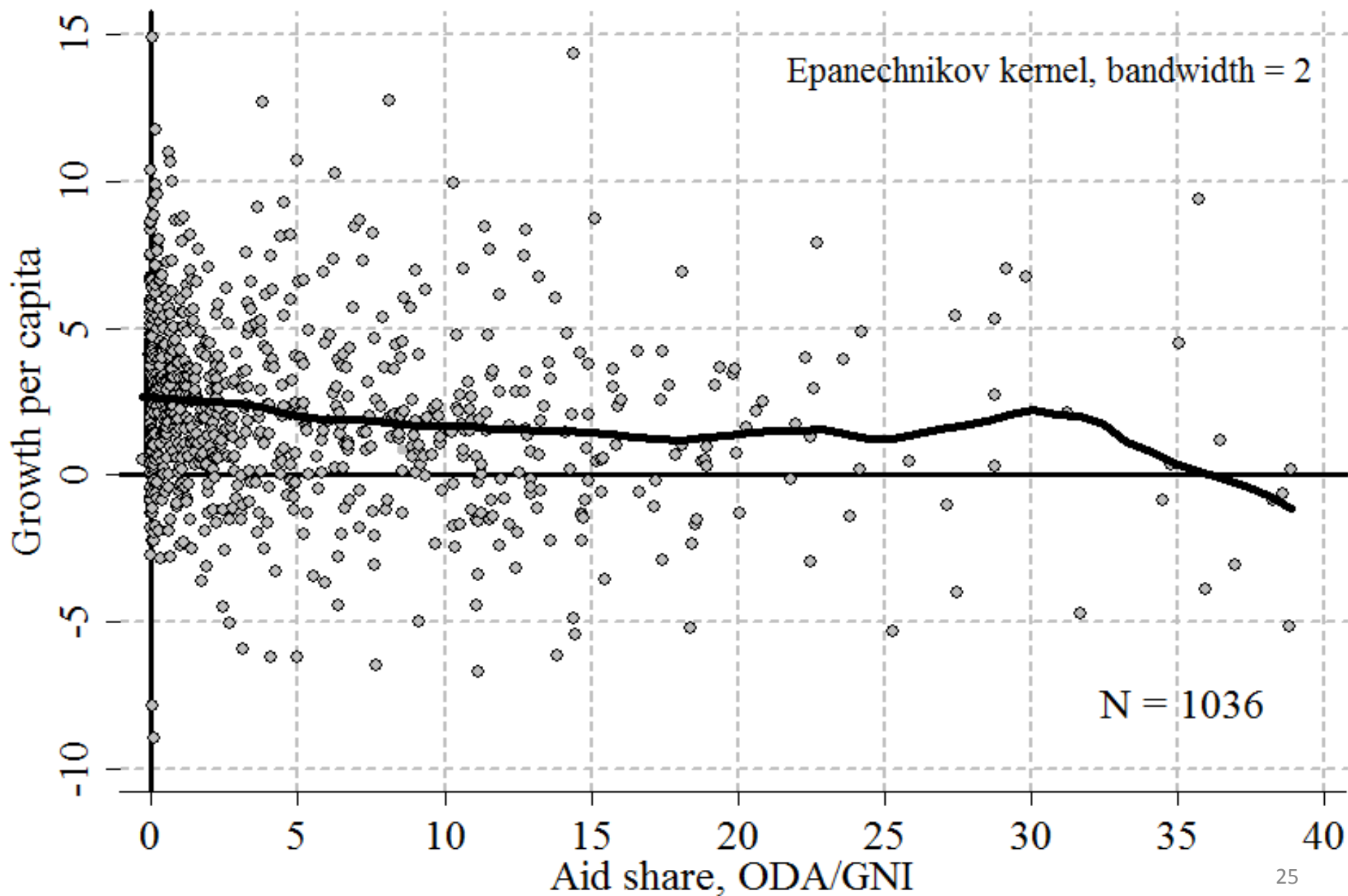

To fortolkninger:

- Pæneste fortolkning:
Hjælpen går især til de lande der går dårligt.
Og det ændrer ikke, at det går dårligt !
- Slemmeste fortolkning: Jo mere hjælp lande får jo dårligere går det. Hvorfor? Hjælpen har støttet håbløse udviklingsstrategier.
- Min forklaring efter mange analyser: Der er ikke nogen sammenhæng (alle lande): Hjælp giver ikke økonomisk udvikling, men skader heller ikke

Alle data: for hjælp i snit 5 år og vækst – uha!

Disse ting er velkendte.
Har ført til en stor litteratur om emnet

- Sidste slide viser: Nul-korrelations resultatet
- Mange har sagt: det kan ikke passe.

Tager vi højde for dette eller hint, går resultatet væk.
Der er prøver rigtigt meget!

- Det gør det også tit, men ikke på en robust måde. De modeller, der bruges, går væk, når der kommer nye tal
- Læren: Det, der batter er, hvad landene selv gør!
Vi kan ikke komme og lave udvikling

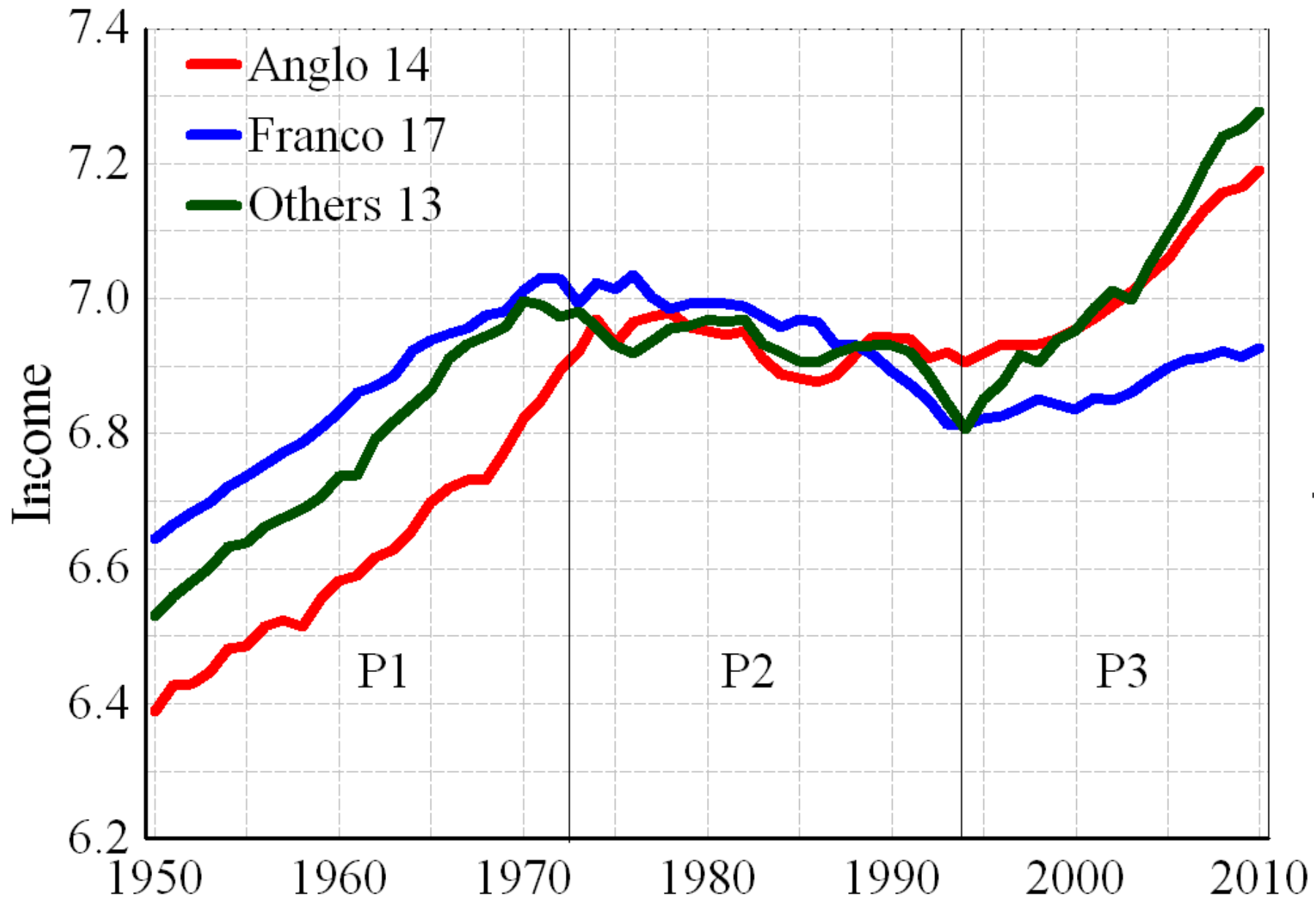
(2) **Dårlig geografi:** indland, varmt, tørt, sygdomme

- Udsigtsløst: geografi ændrer sig ikke, men evt teknik til at håndtere den.
- Dårlig jord?? Næppe rigtigt men andre teknikker end I NW Europa
- Landlocked: Kystegne klarer sig bedre
- Sygdomme: Den hvide mands grav ikke udvandring men røvere: Malaria og nu aids

(3) **Dårlig historie:** Slavehandel og imperialismen

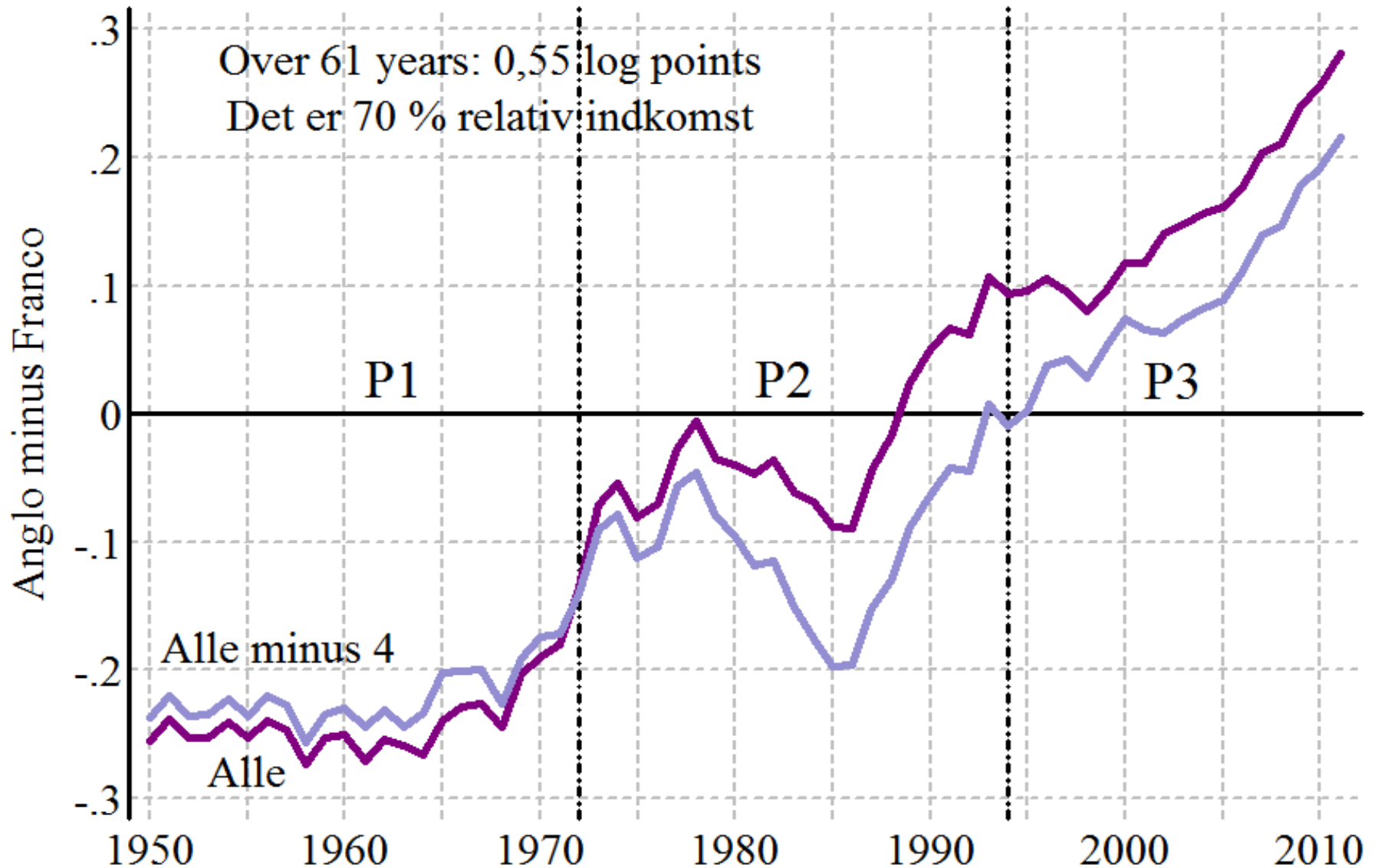
- Slavehandlen: Har sikkert lavet en del ulykker, men sluttede 1830-50 så over 150 år siden.
- Imperialismen: Den koloniale arv.
- P1 gik ganske godt. Kolonilandene havde sat deres kolonier på 'skinner'.
- Case: Congo, Ki. Kendt som den mest undertrykte: 1878-1908. Men så Belgisk mønsterkoloni ...
- Sammenlign: tre slags kolonial arv

Tre slags kolonial arv: Den samme historie

PS: Er en fransk eller engelsk kolonial arv bedst ?

I disse tal er den engelske bedst! Skyldes ikke et par lande.

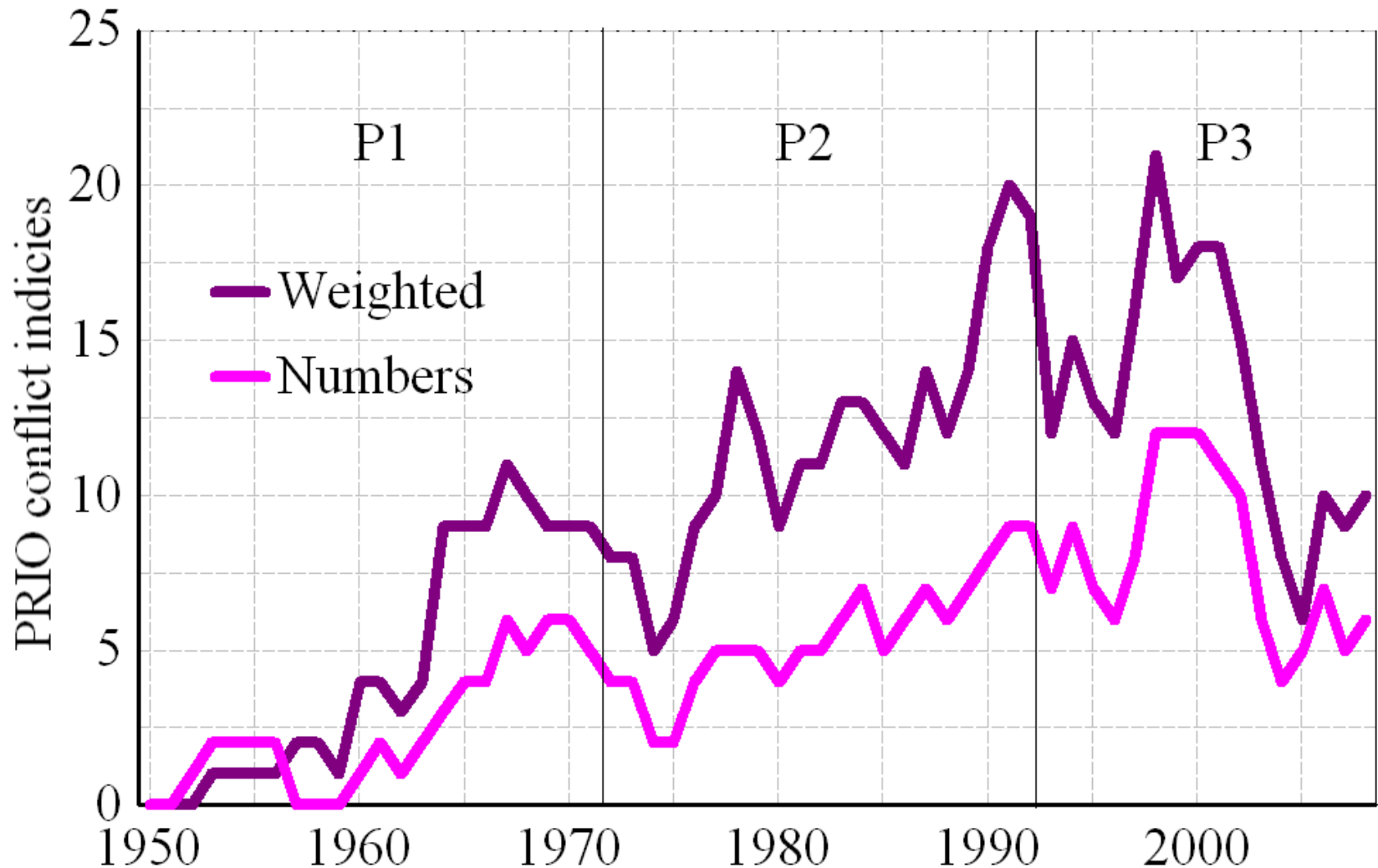
(4) **Stammestrukturen:** Meget splittede lande

- Hvad er en stamme: Som i Belgien, Svejts, UK. Sproglige, kulturelle, religiøse og racemæssige. Forskelle, som folk selv lægger vægt på.
- Forsøg på at måle: Etno-sproglige fraktioniserings indeks: Hvad er ssh for at to tilfældigt udtrukne personer i landet er fra en forskellig stamme.
- Gennemsnit for Afrika 0,66, for Vesten 0,28, for Svejts 0,58 for Belgien 0,48.
- Problem: ændrer sig meget langsomt

- Hvad er det mest homogene land I Afrika?
Alle taler samme sprog. Har den samme religion.
Og ser racemæssigt ens ud! Indeks er næsten 1
- Det er Somalia!
- Nu vender vi os imod de tidsvariante forklaringer
er der noget, der varierer ligesom det store Z i
Afrika, og som er stærkt nok til at forklare

- (5) **Mange borgerkrige/krige.** PRIO-index vægtet med stor/lille. *Antal* summen af store Problem gale knæk: Den modsatte kausalitet!

OBS: Europa 1800 – 1945 tre storkrige
hvor mange småkrige? En snes?

Flere end i Afrika – ja!

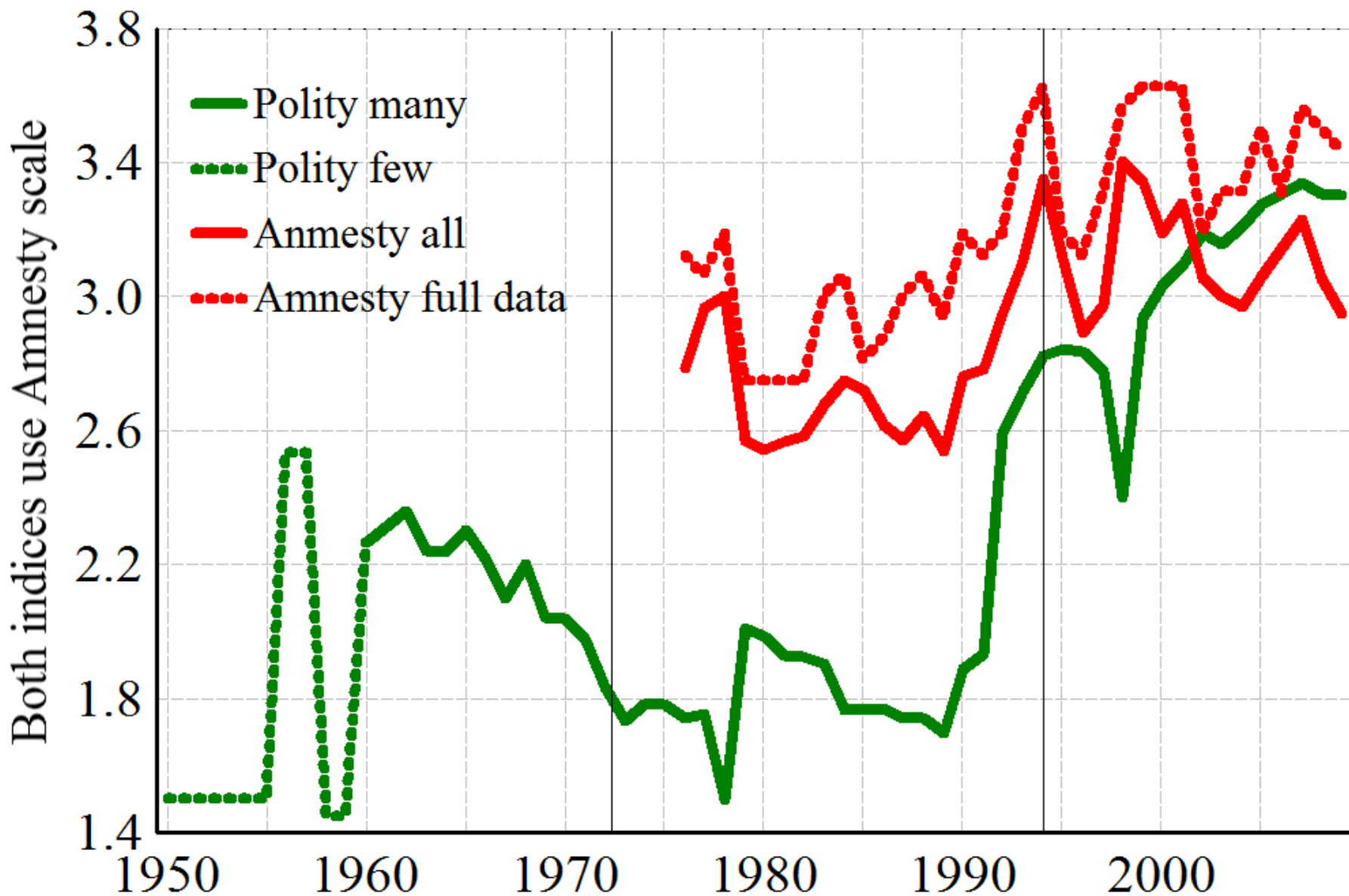
Men 1960 – 2012 flere i Afrika

(6) **Dårlig regeringsførsel.** Mange historier men der er også andre lande med dårlige regeringer

- To mål hvor der en klar indkomstafhængighed
Korruption (paper) ikke værre, når kontrolleret for indkomst
Demokrati (paper) ikke værre, når kontrolleret for indkomst
- **Undertrykkelse**, Amnesty kodet: PTS-skala fra 1 til 5 (uha)
Ikke ret fair, men 44 lande
West 1.58 ± 0.02 , Afrika 2.91 ± 0.03 , Andre 2.90 ± 0.02
Ret pænt, når kontrolleret for indkomst
- Over time. To serier: Polity index og Amnesty 1 for alle data, Amnesty 2 for komplette serier

Polity (reskaleret) + Amnesty (PTS) 1 to 5:

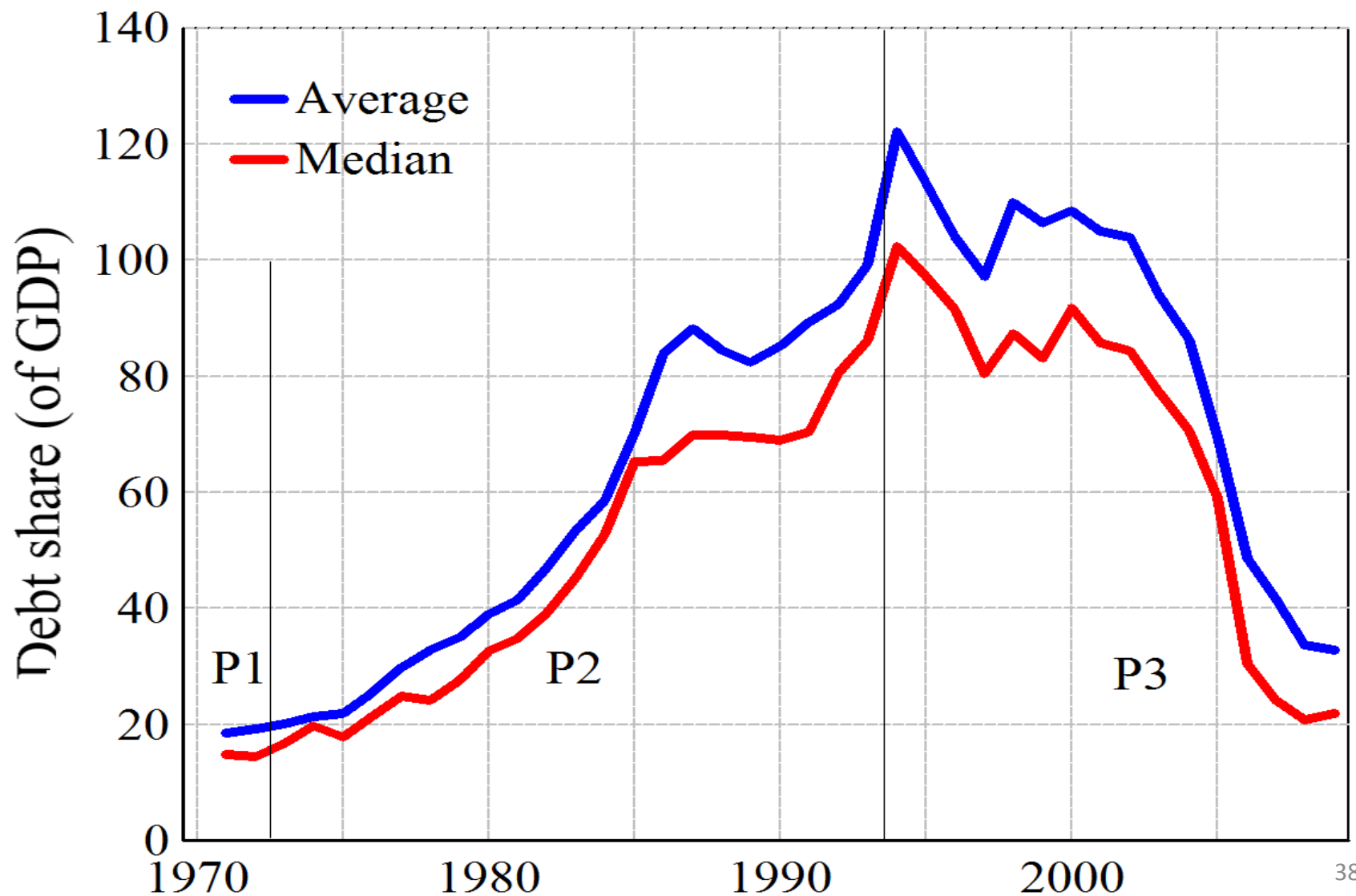
Begge har knæk fra P2 til P3: Mere demokrati og undertrykkelse

OBS: Demokratisering fra 1990

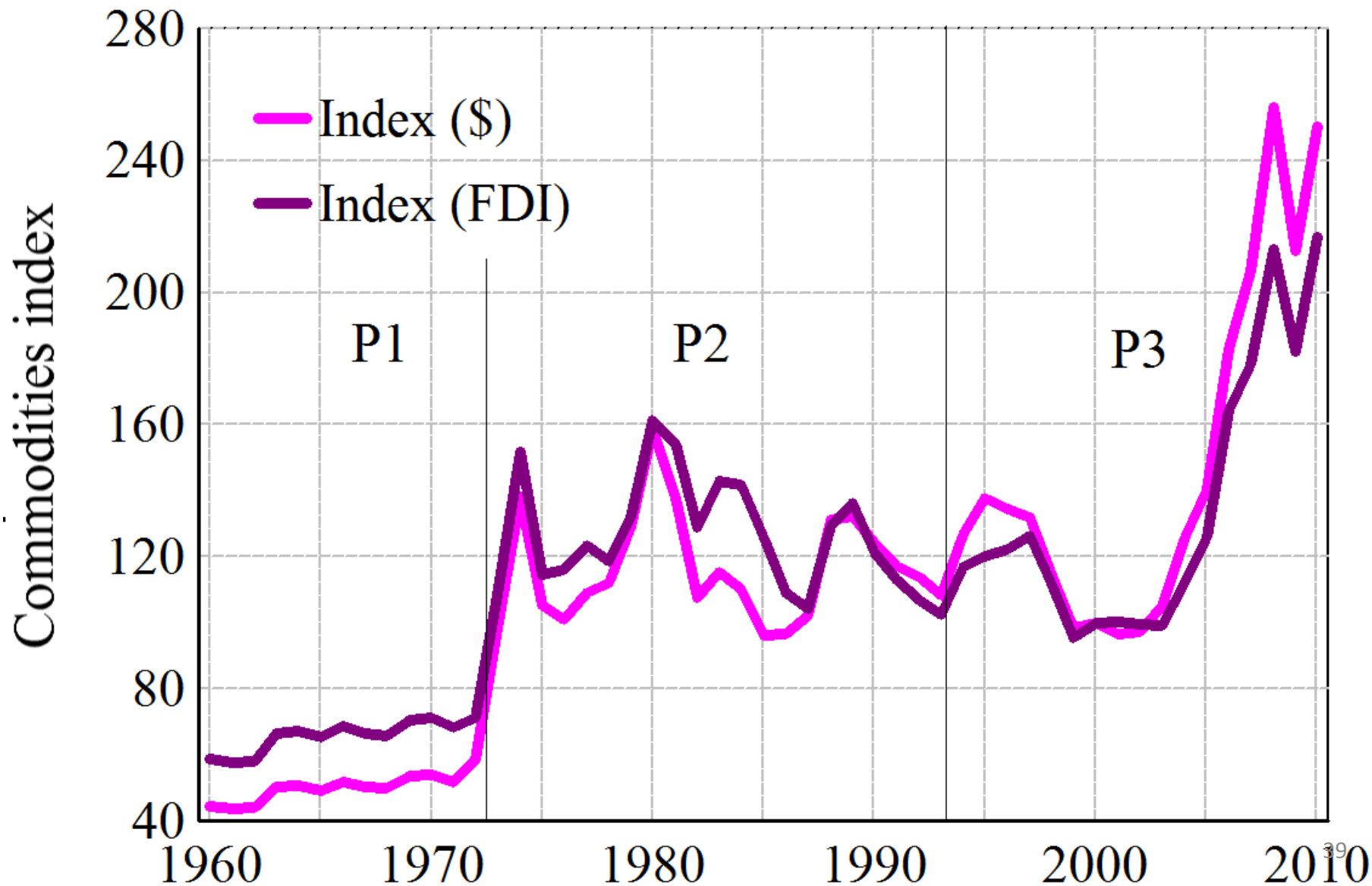
- Hvorfor: Kommunismens sammenbrud
- Det ser man også på de økonomiske politikker
- Mystik: Hvorfor også mere undertrykkelse??

(7) Gæld. Tal for 30 afrikanske lande:
Kausalitet udvikling → gæld

(8) Råvarepriser

Tal fra UNCTAD; Heller ikke godt

(9) **Udviklingsstrategi:**

Her er der også et stort Z, passer det?

- Kolonitiden og de første år: Stort set som i ‘moderlandet’: **Dvs en vestlig blandingsøkonomi.**
- Den store Imperialisme-kritik 1965-... Bandung landene osv. + kolde krig: Lenin om imperialismen som kapitalismens sidste fase.
- Klogt at balancere mellem øst og vest. Teori: Vesten var ’imperialistisk’. Øst var imod imperialismen

Infant industri argumentet

- Spæde ny industrier er ikke ret konkurrencedygtige.
- De skal derfor beskyttes i en periode til de har vokset sig stærke: 10 år?
- Modargumentet: Beskyttelse tillader fremvækst af ineffektive industrier beskyttet af politiske alliancer.
- Svært at slutte beskyttelse. SAS udviklede sig til et højomkostningsselskab → har måtte skære 2/3 af omkostningerne. Gjorde det ikke frivilligt.

PS: Forstår vi, hvad de rige lande ville med kolonierne

Eks: Hvad ville Danmark med Grønland?

PSS: USA var selv gammel koloni

Rusland var stor kolonimagt, og beholdt kolonierne

Men det var venstreorienteret at være antiimperialist

Konsekvensen blev ISI-komplekset: Den Afrikanske Socialisme, Den Arabiske Socialisme, Den Latinamerikanske Strukturalisme, osv.

- Dominerende tredje-verdens ideologi fra 1965. Afrika: Nkruma, Touré, Lumumba, Nyerere, ...
- Politikker: Toldbeskyttelse, SOE'er og industrialisering baseret på penge opkrævet i told og skat på landbruget samt lån. De var ok for fremtiden var lys
- SOE'ere mere og mere politiserede med alt for mange ansatte. IBRD beregnede: 2 gange for mange.

Omkring 1980 klart, at det gik skidt.

- Gældskrisen, væksttragedien der ikke ville blive bedre, ...
- Det socialistiske eksperiment i Europa blegnede
- Fra 1985 IMF og IBRD foreslog 'struktur-omlægnin-ger' og SA-lån. Dvs liberaliseringer

Er ideologi Z-et lig med vækst Z-et ?

- Problem: Et er ideologi, et andet politikker
Politikker gennemføres med en vis forsinkelse
- Vi har brug for et mål for reguleringsgraden. Er der relativt få i koloniperioden og lige efter?
- Går den op under den afrikanske socialisme.
Og går den ned fra midt i 1990erne?
- Den Canadiske tænketank: *Fraser Institute* (minder om CEPOS): Har opstillet en metode med en liste over data, der måler 'den økonomiske frihed'. Et netværk på 50 tænketanke og indsamlet data for mange lande

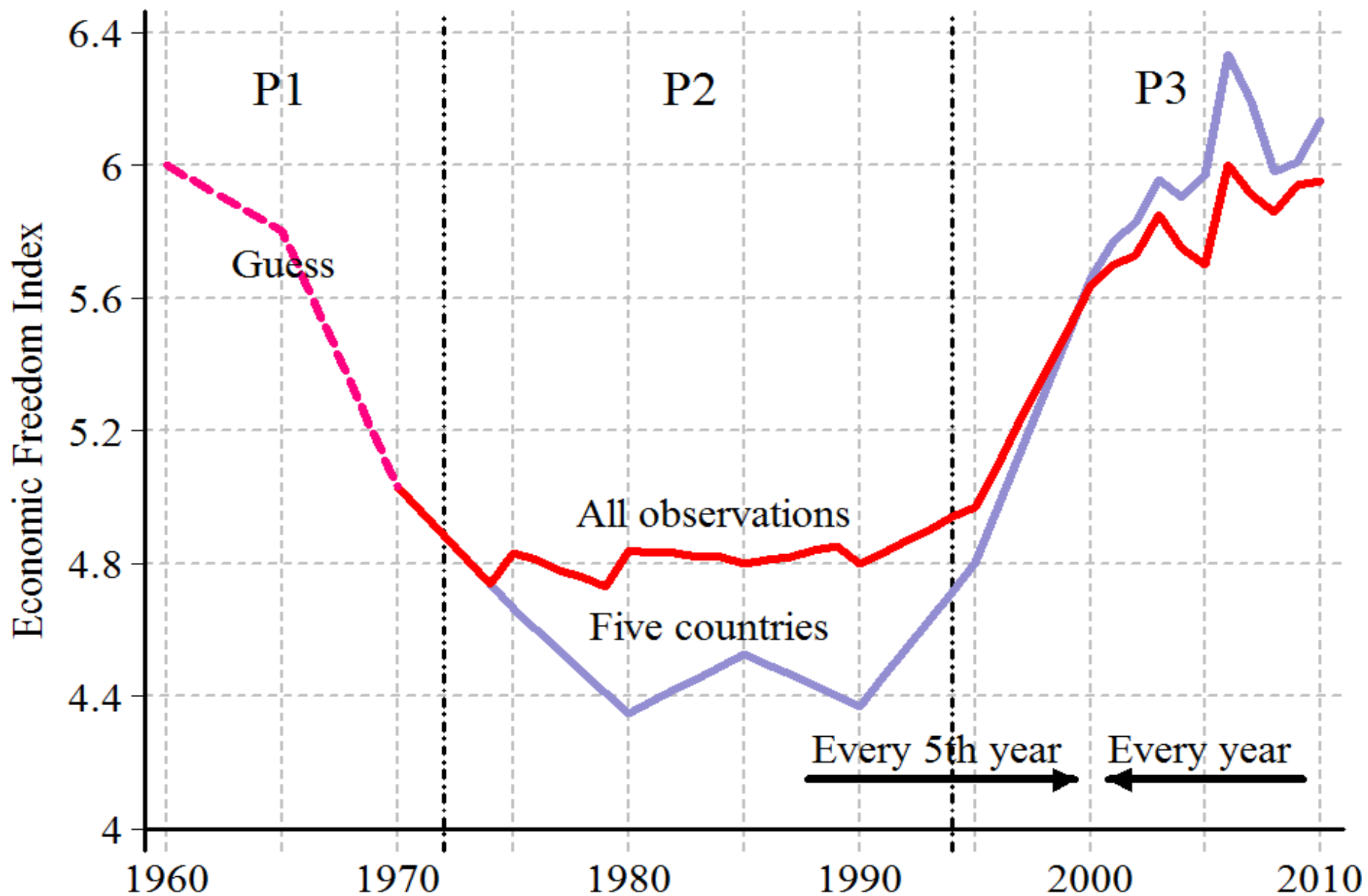
Zig-zag optimal ifølge “infant industry argumentet”

Beskyt spæde industrier i (20 år?), så kan de konkurrere,

Problem: Dyr måde at få den gamle vækst tilbage

- Data fra Fraser index: Regulation + law and order: Afstanden til *laissez faire* på en omvendt skala fra 1 til 10. Hvor 10 er *laissez faire*
- USSR var 4, Frankrig 7, Svejs 8, Hong Kong 9
- Gennemsnit af alle observationer:
Africa 5.5 ± 0.9 , West 7.2 ± 0.9 , Andre 6.3 ± 0.6 .

Gæt for 1960: 6. Ned til 4,5- og tilbage til 6+. Så $\Delta = 1\frac{1}{2}$

Det passer forbløffende godt

- Også I Afrika er en moderat markedsøkonomi det der fungerer bedst.
- Det forklarer også stigningen i undertrykkelsen.
- En liberalisering: Et kerneproblem SOE's skal gøres markedsduelige så de kan sælges.
- Problem: Det kræver at der fyres den overflødige arbejdskraft. Det giver sociale problemer → ballade → undertrykkelse

Afslutning:

- Vores gennemgang fører til meget tamme resultater.
- Også i Afrika virker moderate politikker bedst
- Hjælp og mirakel-kure virker ikke
- Ja, mirakel-kure gør faktisk skade
- Det der virker bedst er eksport og investeringer